

Asia: VN/17688/2021

Työryhmän selvitysluonnos: datanhallinta-asetuksen kansallinen täytäntöönpano

Oletteko samaa mieltä datanhallinta-asetuksen sisällön kuvauksesta? Vaatiiko jokin kohta mielestänne lisää selvennystä, jotta pystytte soveltamaan datanhallinta-asetusta?

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Maanmittauslaitos kiittää mahdollisuudesta lausua liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntöön työryhmän selvitysluonnoksesta datanhallinta-asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta.

Maanmittauslaitos katsoo, että viranomaisen velvoite anonymisoida saataville asetettu tieto uudelleenkäyttöä varten jää epäselväksi. Selvitysluonnoksesta ei käy ilmi, onko viranomaisen lähtökohtaisesti suoritettava anonymisointi itse vai riittääkö, että uudelleenkäytölle asetetaan ehtoja anonymisointi- ja suojamenetelmien käytöstä tai edellytys turvatun käsittely-ympäristön käyttämisestä.

Kuten selvityksessä todetaan, tutkimustiedon asema jää datanhallintaasetuksen näkökulmasta ainakin osin avoimeksi. Tämä voi johtaa säännösten vaihteleviin tulkintoihin ja erilaisiin, tapauskohtaisiin käytäntöihin tutkimusdataan kohdistuvien uudelleenkäyttöpyyntöjen käsittelyssä.

Selvityksessä todetaan julkisuuslain ja datanhallinta-asetuksen eroavan toimintatavoissa uudelleenkäytön sallimiseksi. Jatkotyössä tulisi selventää, tarvitaanko ja jos niin milloin, päätös datan asettamisesta uudelleenkäytettäväksi.

Oletteko samaa mieltä nykytilan arvioinneista? Miten datanhallinta-asetus vaikuttaa toimintaanne?

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Selvityksen perusteella on vielä mahdotonta sanoa, miten datanhallintaasetus tulee vaikuttamaan toimintaan ja vaatiiko tämän soveltaminen lisäresursseja tiedonhallintaamme.

Vapaamuotoiset huomiot selvityksestä

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tiedonhallinta-asetuksen kansalliseen täytäntöönpanoon liittyy vielä monia tulkintaepäselvyyksiä mm. viranomaisille mahdollisesti syntyvistä velvoitteista.

Lausuntopyynnön kohteena olevan selvitysluonnoksen sivulla 18 on tuotu esille, että datanhallinta-asetuksen 2 lukua sovelletaan vain sellaiseen julkisen sektorin hallussa olevaan dataan, joka on suojattu: 1) kaupallisen luottamuksellisuuden perusteella, mukaan lukien yritys-, ammatti- ja yhtiösalaisuuden perusteella, 2) tilastollisen luottamuksellisuuden perusteella, 3) kolmansien osapuolten teollis- ja tekijänoikeuksien suojan perusteella, ja 4) henkilötietojen suojan perusteella, sikäli kuin kysymyksessä olevat tiedot eivät kuulu avoimen datan direktiivin soveltamisalaan.

Datanhallinta-asetuksen 2 luvun soveltamista on rajattu edellä yksilöityihin tietoihin, koska ne eivät kuulu avoimen datan direktiivin (EU) 2019/1024 soveltamisalaan. Selvitysluonnoksen sivulla 28 on tuotu esille, että datanhallinta-asetuksen 2 luku on menettelysääntelyä. Se ei siis vaikuta siihen, mitä dataa asetetaan saataville asetuksessa tarkoitettua uudelleenkäyttöä varten, vaan jäsenvaltio päättää, asetetaanko data saataville uudelleenkäyttöä varten, myös tällaisen pääsyn tarkoituksen ja laajuuden osalta. Lisäksi datan asettaminen uudelleenkäytettäväksi ja salassapidosta poikkeaminen, on tehtävä erillisellä sääntelyllä.

Yleisiä salassapitoperusteita säännellään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 1–32 kohdassa. Lisäksi henkilötietojen luovuttamista kopiona, tulosteena tai sähköisessä muodossa viranomaisen henkilörekisteristä säännellään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa. Edelleen useisiin erityislakeihin, kuten esimerkiksi Maanmittauslaitoksen osalta kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annettuun lakiin (453/2002) ja huoneistotietojärjestelmästä annettuun lakiin (1328/2018), sisältyy säännöksiä henkilötietojen luovuttamisesta.

Maanmittauslaitos katsoo, että datanhallinta-asetuksen kansallisessa täytäntöönpanossa on jatkossa vielä tarkemmin arvioitava, millä tavoin

datanhallinta-asetus vaikuttaa kansalliseen lainsäädäntöön sisältyvien säännösten sisältöön siltä osin kuin nämä säännökset koskevat datanhallinta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvien tietojen

pyytämistä ja luovuttamista. Datanhallinta-asetus mahdollistanee sen, että samoja tietoja voi pyytää ja luovuttaa sekä datanhallinta-asetuksen että julkisuuslain nojalla. Sama soveltuu myös tietojen pyytämiseen ja luovuttamiseen tietyn edellä tarkoitetun erityislain nojalla. Datanhallinta-asetuksen kansallisessa täytäntöönpanossa on pyrittävä poistamaan kaikki kansalliseen sääntelyyn sisältyvät päällekkäisyydet ja ristiriitaisuudet siltä osin, kun niihin ei ole jätetty kansallista liikkumavaraa datanhallinta-asetuksessa. Selkeästä sääntelykokonaisuudesta hyötyvät sekä julkinen sektori että tietojen uudelleenkäyttöä harjoittavat toimijat niiden soveltaessa datanhallinta-asetusta ja kansallista lainsäädäntöä.

Selvitysluonnoksen sivulta 44 alkaa keskitetyn tietopisteen kuvaaminen. Keskitetty tietopiste voi olla uusi tai olemassa oleva toimielin tai mm. se

voidaan linkittää muihin tietopisteisiin. Sen tehtävänä olisi mm. asettaa sähköisesti saataville dataresursseja kuvaa luettelo, josta voi tehdä hakuja jne. Luonnoksen sivuilla 49-51 pohditaan eri toimijoiden edellytyksiä toimia keskitetystä tietopisteestä vastaavana viranomaisena.

Eri viranomaistoimijoiden, kuten Maanmittauslaitoksen, osalta tulee arvioida, miten helposti ja missä muodossa Maanmittauslaitoksen dataresurssien kuvaukset saadaan siirrettyä (tai linkitettyä) tietopisteestä vastaavalle toimijalle, jotta niistä voidaan antaa veloitteen mukaista palvelua (kuten hakuja, yhteenvetoja, kuvauksia, ks. sivut 44-45). Sivulla 51 arvioidaan avoindata.fi-sivuston olevan lähimpänä datanhallinta-asetuksen edellytyksiä. Maanmittauslaitos puoltaa Avoindata.fi-pohjaista tietopistettä, koska se perustuu standardeihin rajapintoihin ja yhteentoimivuuteen.

Mikkonen Soile

Maanmittauslaitos - Pääjohtaja Pasi Patrikainen ja ylijohdaja Petri Korpinen